

ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රම

ශාක ප්‍රචාරණ වීඩි, ලිංගික හා අලිංගික වශයෙන් ප්‍රධාන ක්‍රම දෙකකට බෙදා දක්වනු ලැබේ. බීජ මගින් ප්‍රචාරණයේදී නොහොත් ලිංගික ප්‍රචාරණයේදී බීජ සිටුවා පැල නිෂ්පාදනය කරගනී. වර්ධක ප්‍රචාරණය නොහොත් අලිංගික ප්‍රචාරණයේදී ශාකයේ අතු හෝ වෙනත් විවිධ වර්ධක කොටස් උපයෝගී කරගෙන පැල නිෂ්පාදනය කිරීමට ලැබේ. මෙවර ලිපියෙන් බීජ මගින් සිදු කෙරෙන ලිංගික ප්‍රචාරණය සාකච්ඡා කිරීමට අදහස් කෙරේ.

ලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රමය:

දැනට ලොව ඉතා ජනප්‍රිය ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රමය මෙයයි. ලිංගික ප්‍රචාරණයේදී ඉතා වැදගත් වන්නේ උසස් ගුණාත්මයෙන් යුතු බීජ නිපදවා ගැනීමයි.

බීජයක් යනු සංසේචනයෙන් පසුව පරිනතවූ ඩිම්බයක් ලෙස උද්භිද විද්‍යාවේදී හඳුන්වනු ලැබේ. බීජය තුළ බීජ පැලයක කලලයක්ද පෝෂ පටක හා ඒවා වටා ඇති බීජාවරණද දක්නට ලැබේ. මේරු බීජයක කලලය ආශ්‍රිතව බොහෝවිට පෝෂ පටක පවතී. බාහාණපෝෂය (උදා: බඩ ඉරිඟු බීජ), බීජ පත්‍ර (උදා: බෝංචි බීජ) පරිපෝෂය හා ජන්ව්‍යාණු වැනි ආහාර ගබඩා කර ඇති විශේෂ පෝෂක පටක විවිධ බීජ වර්ගවල දක්නට ලැබේ.

බීජ ප්‍රරෝහණයේදී, කලලයේ පටක බෙදීමෙන් බීජ පැලයක අන්‍යාවශ්‍ය කොටස් සෑදේ. බීජ; ශාක ප්‍රචාරණයට මෙන්ම මිනිස් හා සත්ව ආහාර වශයෙන්ද බහුලව භාවිතා වේ. බීජ අමු ද්‍රව්‍ය ලෙස යොදා ගෙන තීන්ත, පාර්නිෂ් හා මධ්‍යසාර වැනි විවිධ ද්‍රව්‍යද නිෂ්පාදනය කෙරේ.

ලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රමයේ වාසි:

1. බොහෝ බෝග වර්ගවල බීජ මගින් පැල නිපදවා ගැනීම, අලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රම වලින් පැල නිපදවා ගැනීමට වඩා පහසුය.
2. බීජ මගින් නිපදවා ගන්නා පැල වලට මුදුන් මූලක් ඇති නිසා අලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රම වලින් නිපදවා ගන්නා පැල වලට වඩා නියඟයට ඔරොත්තු දෙයි.
3. විශාල වශයෙන් හා පහසුවෙන් අලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රම යොදා ගත නොහැකි පැපොල් හා එවැනි වෙනත් ශාක බොහෝමයක එකම ජනප්‍රිය ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රමය මෙයයි.
4. උසස් ගුණාත්මයෙන් යුත් දෙමුහුන් ශාක ප්‍රභේද නිපදවා ගන්නේ ලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ මගිනි.
5. බහු කලලතාවය පෙන්වුම් කරන - බීජ වලින් සුදුසු පැල තෝරා මව් පැලයට

සෑම අතීන්ම සමාන පැල නිෂ්පාදනය කිරීමේ සීමිත හැකියාවද ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රමයේ ඇත.

6. ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රම වලින් ලබාගන්නා පැලවල ශක්තිමත් මූල පද්ධතියක් ඇති නිසා බොහෝ විට බද්ධ ශාකවලට අවශ්‍ය ග්‍රාහක පැල ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රමයෙන් නිෂ්පාදනය කරගනු ලැබේ.
7. බොහෝ බහු වාර්ෂික බෝගවල ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රමවලින් ලබාගන්නා පැල එම බෝගවලට අලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රමවලින් ලබාගන්නා පැලවලට වඩා වැඩි කලක් ජීවත් වේ.

ලිංගික ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රමයේ අවාසි:

1. පර පරාගනය වන ශාකවල ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රමයෙන් ලබාගන්නා පැල බොහෝවිට මව් ශාකයට වෙනස් අවිනිශ්චිත ලක්ෂණ පෙන්වුම් කරයි.
2. එකම මව් ශාකයෙන් වුවද, ලිංගික ප්‍රචාරණයෙන් ලැබෙන ශාකවල වර්ධනය, අස්වැන්න හා ගුණාත්මක ලක්ෂණ වෙනස්ය. එමනිසා එමගින් ක්ෂේත්‍රයේදී ඒකාකාර වගාවක් ලබාගැනීම අපහසුය.
3. ලිංගික ප්‍රචාරණයෙන් ලැබෙන පැල මගින් පළමු අස්වනු ලබාදීමට වඩා දීර්ඝ කාලයක් ගතවේ.
4. ලිංගික ප්‍රචාරණ ක්‍රම මගින් ඇතැම් බෝග වලින් ලබාගන්නා ශාකවල අධික වර්ධනය නිසා අස්වනු නෙලීමට හා වගාවන් නඩත්තුව සඳහා වියදම අධිකවේ. මේ ඒකකයක සිටුවිය හැකි පැල ගණනද අඩුය.
5. සමහර බෝගවල බීජ නිපදවීම වයරේ සීමිත කාලයක් තුළ සිදුවන නිසාත්, ඒවායේ ජීව්‍යතාව ඉක්මනින් නැතිවන නිසාත්, එවැනි බෝගවලින් බීජ පැල

නිෂ්පාදනය සාමාන්‍ය තත්වයන් යටතේ වයරේ යම් කාලයකට සීමාවේ.

සිටුවීමට සුදුසු බීජවල ලක්ෂණ:

සාර්ථක වගාවක් ඇතිකර ගැනීමට, වගා කරන බෝගයට අයත් වැඩිදියුණු ප්‍රභේදවල උසස් ගුණාත්මයෙන් යුත් බීජ සිටුවීම ඉතා වැදගත්වේ. උසස් ගුණාත්මයෙන් යුතු බීජ සිටුවීම අධික අස්වනු ලබාගැනීමට හා ගොවීන්ගේ ශුද්ධ ආදායම වැඩිවීමටද හේතුවේ. මේ නිසා කෘෂි කාර්මික බෝග සඳහා යොදා ගැනීමට සුදුසු බීජවල ලක්ෂණ දැනගෙන සිටීම ප්‍රයෝජනවත්වේ. එම ලක්ෂණ පහත සඳහන්වේ.

1. ප්‍රදේශයට නිර්දේශිත ප්‍රභේදයක බීජවීම:

ප්‍රදේශයේ දේශගුණික තත්වයට පාංශු තත්වයන්ට හා වගා කන්නයට නිර්දේශිත ප්‍රභේදයක බීජ විය යුතුය. එවැනි නිර්දේශිත ප්‍රභේදයක බීජ වගාවන් සඳහා යොදා ගැනීමෙන් වැඩි අස්වනු ලබාගැනීමට හැකිවන අතරම රෝග හා පලිබෝධ හානි වලින් තොර වගාවක් පවත්වා ගැනීමටද පුළුවන.

2. ප්‍රවේණික පරිශුද්ධතාවයෙන් යුත් බීජවීම:

ප්‍රවේණික පරිශුද්ධතාවයෙන් යුත් බීජ තොගයක වෙනත් ප්‍රභේදවලට අයත් බීජ මිශ්‍ර නොවීම හෝ මිශ්‍රවීම ඉතා අඩු ප්‍රතිශතයකින් විය යුතුය. සහතික කළ බිත්තර වී වල ප්‍රවේණික පාරිශුද්ධතාවය 97% වඩා ඉහළය.

3. අවම අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයක් පැවතීම:

බීජ තොගයේ ප්‍රභේදයට අයත් බීජ, වෙනත් බීජ වර්ග හා වල් පැලෑටි බීජ හැර දක්නට ලැබෙන පස් කැට, වැලි, ගල් හා කඳු කැබලි ආදිය අප ද්‍රව්‍ය ලෙස සැලකේ. බීජ පිරිසිදු කිරීමෙන් අප ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයන් අවම කරගනු ලැබේ. සහතික කළ බිත්තර වී වල අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයන් 3% වඩා අඩු විය යුතුය.

4. වල් පැලෑටි බීජ වලින් තොරවීම:

සුදුසු බීජ තොගයක ලක්ෂණ වන්නේ වල් පැලෑටි බීජ අඩංගු නොවීම හෝ ඉතා සුළු ප්‍රමාණයක් අඩංගුවීමය. වල් පැලෑටි බීජ ප්‍රමාණය අඩුකර ගැනීමට විවිධ ක්‍රම උපයෝගී කරගෙන බීජ තොගය පිරිසිදු කළ යුතුය. සහතික කළ බිත්තර වී රාත්තලක වල් පැලෑටි බීජ 50 අඩු ප්‍රමාණයක් තිබිය යුතුය.

5. ඉහළ ප්‍රරෝහණ ප්‍රතිශතයක් පැවතීම:

බීජ තොගයේ ප්‍රරෝහණ ප්‍රතිශතය සොයා ගැනීමට බීජ ප්‍රරෝහණ පරීක්ෂණ උපයෝගීකර ගනු ලැබේ. ඒ ඒ බෝගයන්ගේ වගා කිරීමට සුදුසු බීජ තොගවල ප්‍රරෝහණ ප්‍රතිශත 85%-60% අතර වෙනස් වේ. අඩු ප්‍රරෝහණ ප්‍රතිශතයක් ඇති විට වැඩි බීජ ප්‍රමාණයක් සිටුවීමට හෝ වැපිරීමට සිදුවේ. සහතික කළ බිත්තර වී වල 85% වැඩි ප්‍රරෝහණ ප්‍රතිශතයක් ඇත.

6. හානිවි ඇති බීජ ප්‍රමාණය අවමවීම:

යාන්ත්‍රික හෝ කෘතීම හානි නිසා පලදුටු හෝ කැඩී ගිය බීජ ප්‍රමාණය අවම විය යුතුය. සහතික කළ බිත්තර වී රාත්තල් 01 ක මෙසේ පලදු හෝ කැඩී ගිය බීජ 300 වඩා අඩු සංඛ්‍යාවක් ඇත.

7. නිරෝගී වගාවකින් ලබාගත් නිරෝගී බීජවීම:

සමහර රෝග කාරක දීලීර, බැක්ටීරියා හා වෛරස් වග් බීජ මගින් නව වගාවන්ට ව්‍යාප්තවේ. සිටුවීමට භාවිතා කරන බීජ එවැනි රෝග කාරකයින්ගෙන් තොරවූ නිරෝගී බීජ විය යුතුය.

8. සුප්තතාවයෙන් තොර බීජවීම:

සමහර බෝගයන්ගේ බීජවල සුප්තතාවයක් (අක්‍රීය කාලයක්) දක්නට ලැබේ. එවැනි බෝග වර්ගවල සුප්තතාවය ඉවත්වූ හෝ ඉවත් කළ බීජ පමණක් සිටුවීමට සුදුසුය.

බීජ නිෂ්පාදනය කර ගැනීම:

බෝගයන්ගේ වැඩි දියුණු බීජ නිෂ්පාදනය කර ගොවීන්ට ලබාදීම රටක කෘෂිකම් සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍යය. දියුණු කරන ලද ප්‍රභේදවල බීජ නිෂ්පාදනය කිරීම ක්‍රමානුකූලව කළ යුතුය. උසස් ගුණාත්මයෙන් යුතු බීජ නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වගාවන් පිහිටුවීම, නඩත්තු කිරීම, අස්ඵල නෙලීම, බීජ නිෂ්පාදනය කිරීම, වියලීම, සැකසීම ගබඩා කිරීම හා ඇසිරීම් ආදී කටයුතු නිර්දේශිත ක්‍රමයන්ට අනුකූලව කළ යුතුය.

බීජ සඳහා වගාවන් පිහිටුවීමේදී හා නඩත්තු කිරීමේදී සැලකිලිමත් වියයුතු කරුණු:

1. බීජ වගාවක් පිහිටුවීම සඳහා පාංශු රෝග කාරක හා වෙනත් පාංශු ගැටළු වලින් තොර ක්ෂේත්‍රයක් තෝරාගත යුතුවේ.
2. වීශාල ලෙස වගාවන් පිහිටුවීමේදී බෝගයේ ප්‍රභේද මිශ්‍රවීම් වළකා ගැනීම සඳහා නියම කර ඇති අවම දුර ප්‍රමාණයන් බෝගයේ විවිධ ප්‍රභේදවල බීජ වගාවන් අතර පිහිටවන සේ එම වගාවන් පිහිටුවිය යුතුවේ.
3. බීජ වගාවන් පිහිටුවීමට පෙර ප්‍රවේණික පරිශුද්ධතාවයකින් යුතු නිරෝගී බීජ පමණක් භාවිතා කළ යුතුවේ.
4. බීජ වගාවන්හි මුල් කාලයේ පටන් ක්‍රමවත්ව කෘතීම, රෝග හා වල් පැලෑටි හානි වළක්වා ගැනීමට මර්ධන පියවර ගත යුතුවේ.
5. බීජ වගාවල ප්‍රභේදයට අයත් නොවන ලක්ෂණ පෙන්වන පැළ දුටු වහාම ගලවා ඉවත් කළ යුතුය. ඇතැම් රෝග ලක්ෂණ සහිත පැළදුටුවහාම ගලවා ඉවත් කළ යුතුවේ.
6. කරල් හා ගෙඩි හොඳින් මෝරා ඇති අවස්ථාවේදී අස්වනු නෙලිය යුතුවේ.
7. මෝරමින් පවතින කරල් හා ගෙඩි ආදියට හානි කරන කුරුල්ලන් හා වෙනත් පලිබෝධකයින්ගේ හානි වැළැක්වීමට කටයුතු කළ යුතුවේ.

ගෙවතු වගා වලදීද, ප්‍රභේදයට ආවේණික ලක්ෂණ පෙන්වන, බීජ මගින් පැතිරෙන රෝග වලින් තොර, නිරෝගී හා උසස් අස්වනු දෙන ශාක වලින් තෝරාගත් ගෙඩි පමණක් උපයෝගී කරගෙන බීජ ලබාගත යුතුවේ.

අස්වනු නෙලීම:

තල, සෝයා බෝංචි, උණු වැනි සමහර බෝගවල කරල් මෝරු පසු බීජ ලබාගැනීමට

මුළු ශාකයම උදුරා ගනු ලැබේ. නමුත් බණ්ඩක්කා, මුං ඇට, කවිපි ආදී බෝගවල කරල් මෝරා වියලීමට පටන් ගත් පසුවද, මිරිස්, වම්බටු, තක්කාලි ආදී බෝගවල කරල් හා ගෙඩි හොඳින් ඉදි ඇති විටද වරින් වර අස්වනු නෙලා ගනු ලැබේ. සමහර රටවල සමහර බෝගවල අස්වනු නෙලා ගැනීමට යන්ත්‍ර භාවිතා කරන නමුදු ශ්‍රී ලංකාවේ මිනිස් ශ්‍රමය උපයෝගී කරගෙන සියළුම බෝගවල අස්වනු නෙලාගනු ලැබේ.

කුණ්ඩයාලේ කෘෂිකම් විද්‍යාලයේ කලීකාවායා

පී. ඩබ්. ඩබ්. ආර්. පෙරේරා

පොළොව ජීව ලෝකයේ සියළු බර දරා සිටී. බර දරා සිටිනු පමණක් නොව, පොළොව ගැබෙන් සියළු රස නිපයා ඒ මත සිටිනවුන් පෝෂණයද කරයි. අපගේ ලෝකයේ සමතුලිත පැවැත්මට පසෙන් හා ජලයෙන් ඉටු කරන මෙහෙය අන් සියළු ප්‍රමුඛතා පරදවයි. පසත් - ජලයත් ආරක්ෂා වුවහොත් පමණක් සමස්ත ජීව ලෝකයම ආරක්ෂා වනු ඇත. අප පොළොවෙන් ලබා ගන්නා දේවල් ක්‍රමවත්ව ලබා ගමු. නාස්තිය සහ විනාශය පිටුදැක පසත් - ජලයත් රැක ගමු.